

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21501/2024
24.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Татјане Матковић Стефановић, председника већа, Јасмине Стаменковић, Татјане Ђурица, Татјане Миљуш и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Јовица Рашета, адвокат у ..., против туженог Град Нови Сад, из Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3421/23 од 30.05.2024. године, у седници одржаној 24.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3421/23 од 30.05.2024. године, као изузетно дозвољеној.

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА као неоснована ревизија туженог изјављена против дела пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3421/23 од 30.05.2024. године којим је жалба туженог одбијена и пресуда Основног суда у Новом Саду П 3192/22 од 26.09.2023. године потврђена у делу става другог којим је обавезан тужени Град Нови Сад да тужиоцу исплати износ од 1.444.334,20 динара са затезном каматом од 26.09.2023. године па до исплате.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 3421/23 од 30.05.2024. године у преосталом делу којим је потврђена пресуда Основног суда у Новом Саду П 3192/22 од 26.09.2023. године у ставу првом, делу става другог за износ преко износа из става другог ове одлуке па до тражених 3.086.522,40 динара са затезном каматом од 26.09.2023. године и у ставу трећем, и у истом делу пресуда Основног суда у Новом Саду П 3192/2022 од 26.09.2023. године па се спис враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 3192/22 од 26.09.2023. године утврђено је право јавне својине туженог Града Новог Сада на парцели број .../... површине 156 м2 КО ... уписане у лист непокретности број ... СК ..., КО ..., што је тужилац АА дужан трпети и признати, као и дозволити да се на предметној парцели у евиденцији непокретности код Републичког геодетског завода, Службе за катастар

непокретности Нови Сад I, упише јавна својина Града Новог Сада. Уставу другом обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде за фактички експроприсану непокретност описану у ставу првом изреке исплати износ од 3.086.522,40 динара са затезном каматом од дана пресуђења 26.09.2023. године па до исплате у року од 15 дана, а у ставу трећем и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 480.966,61 динар.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3421/23 од 30.05.2024. године жалба туженог је одбијена и пресуда Основног суда у Новом Саду П 3192/22 од 26.09.2023. године потврђена, те је одбијен и захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено уложио ревизију због погрешне примене материјалног права. Позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку предлаже да се ревизија сматра изузетно дозвољеном.

Одредбом члана члана 404. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), а у ставу 2. да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни суд у већу од пет судија.

Поступајући на основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку, Врховни суд је нашао да је у конкретном случају ревизија изузетно дозвољена због потребе уједначавања судске праксе, па је стога одлучено као у ставу првом применом одредбе из става 1. члана 404. Закона о парничном поступку.

Испитијући побијану пресуду, у границама одређеним одредбом члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд налази да је ревизија туженог делимично основана, а делимично неоснована.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена апсолутно битна повреда из одредбе члана 374. став 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда тужилац је од 20.04.1992. године искључиви власник парцеле број .../... КО ..., ул. ..., земљиште у грађевинском подручју, површине 156 м², уписане у лист непокретности ... КО Дана 08.08.2005. године дао је изјаву Заводу за изградњу Града Новог Сада да дозвољава туженом да ступи у посед предметне парцеле, у делу у којем је предвиђена изградња проширења регулације и изградња коловоза у улици ... у Адицама и да, на том делу парцеле, изврши све потребне грађевинске радове на изградњи улице, те да је сагласан са парцелацијом парцеле у делу чији је власник и корисник, а која ће бити спроведена накнадно, сагласно новоутврђеној траси улице ... у Адицама. Према Плану детаљне

регулације Адица у Новом Саду („Службени лист Града Новог Сада“ број 5/2008 од 20.02.2008. године), предметна парцела у целости је предвиђена за површину јавне намене – саобраћајницу, а наведену намену садржи и План детаљне регулације Адица у Новом Саду од 10.05.2019. године. Предметна парцела број .../... КО ... фактички се користи на следећи начин: асфалтирани коловоз у површини од 10 м² односно 6,41 %; туцанички коловоз у површини од 39 м² односно 25 %; зелена површина од 24 м² односно 15,38 % и дворишта у површини од 83 м² односно 53,21 %. На парцели постоји водовод, канализација, струја, гас, телефон и улична расвета, те представља главну саобраћајницу у Адицама. Улица ... је траса градског аутобуса, а дуж улице саграђени су породични, пословни и вишепородични објекти који су у функцији и користе се. Тржишна вредност парцеле износи 19.785,40 динара по м². Тужиоцу није исплаћена накнада за парцелу.

Код овако утврђених чињеница првостепени суд закључује да је део земљишта предметне парцеле фактички експрописан у корист туженог, док је у односу на други део, који није приведен намени, тужилац ограничен у праву на мирно коришћење, па применом одредбе члана 1. Закона о експропријацији, члана 3. став 1. Закон о основама својинско правних односа, те одредби члана 58. став 2. Устава Републике Србије тужбени захтев усваја.

Другостепени суд прихвата материјалноправни закључак првостепеног. Образлаже да у ситуацији када је земљиште фактички приведено јавној намени није могућ његов повраћај у државину претходном власнику или кориснику, да власнику није омогућено да оствари накнаду у управном поступку јер формалне експропријације није било, да је једина могућност правне заштите кроз институт фактичке експропријације. Што се тиче дела парцеле који није приведен намени и који се користи као двориште суседне парцеле, другостепени суд прихвата образложење првостепеног да у том делу тужилац парцелу не може да користи у пуном капацитету, односно да иако му није одузета ограничено је њено мирно коришћење услед непривођења намени утврђеној планским актима. Додаје да је тужени Планом детаљне регулације предметну парцелу у целости предвидео за јавну намену– улицу, а да претходно није донео акт о изузимања земљишта из поседа тадашњег корисника уз исплату накнаде која се утврђује по одредбама закона којим се уређује експропријација.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови применили материјално право у делу којим су обавезали туженог да исплати тржишну вредност дела парцеле који је фактички приведен намени.

Устав Републике Србије, у одредби члана 58, јемчи право на мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона, тако што прописује да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине, а одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза, других тражбина или казни, дозвољено је само у складу са законом.

Протоколом број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. гарантује се заштита имовине тако што је прописано да свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Одредбом члана 10. став 2. Закона о јавној својини прописано је да се добрима у општој употреби у јавној својини, у смислу овог закона, сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су као такве одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, улице, тргови, јавни паркови, гранични прелази и др.). Према ставу 10. истог члана добро у општој употреби су у својини Републике Србије, изузев путева другог реда који су у својини аутономне покрајине на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (које нису део аутопута или државног пута првог и другог реда) и тргова, јавних површина које су у својини јединица локалне самоуправе на чијој се територији налазе.

У конкретном случају парцела број .../... КО ... укупне површине од 156 м² је у површини од 73 м² приведена намена предвиђеној планским актима и ушла је у састав улице ... у Адицама. То земљиште је, на тај начин, постало добро у општој употреби у јавној својини туженог у смислу цитираних законских одредби, а тужилац је у овом делу лишен права својине. Висина накнаде тужиоцу правилно је призната применом одредбе члана 1. Протокола 1. уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и одредбе члана 58. Устава Републике Србије, према тржишној вредности земљишта које је ушло у састав улице.

Због тога тужени неосновано, у овом делу, указује на погрешну примену материјалног права, па је Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу другом и побијану пресуду потврдио у делу који се односи на тржишну вредност намени приведених 73 м² предметне парцеле.

Међутим, када је у питању преостали део парцеле који није приведен јавној намени у складу са планским актом, због погрешне примене материјалног права чињенично стање није у потпуности разјашњено. Наиме, према чињеничном утврђењу површина од 83 м² представља део дворишта, а користи се „као део дворишта заједно са суседном катастарском парцелом .../...“. Сам тужилац је у свом исказу датом на рочишту за главну расправу од 17.06.2021. године навео да део парцеле није у могућности да користи јер се налази у поседу града и исти чини улицу ..., која се временом реновирала, обнављала и ширила, те да је онемогућен да користи тај део парцеле, за који део му и није исплаћена накнада, а не да не може да користи парцелу у целини. Закључује се, отуда, да нижестепени судови нису расправили битне чињенице на основу којих би се могло закључити о обиму трпљења тужиоца због неспровођења планских аката, па ни да ли су последице неспровођења планских аката значајно умањиле могућност вршења тужiocевог права на начин како је то чинио у претходном периоду, односно у толикој мери да се то може изједначити са лишавањем имовине. Ово посебно код чињенице конкретног случаја према којој се преостали део користи као двориште.

Другим речима, потребно је проценити да ли је тужиоцу и у којој мери повређено право на мирно уживање имовине према конкретним околностима, да ли му је наметнут несразмеран и прекомеран терет и последично да ли му припада и колика накнада. При таквој оцени судови могу ценити и то да ли је тужилац у могућности да употребљава земљиште на начин како је то чинио до тада или, евентуално, мора променити начин коришћења земљишта, све према околностима случаја.

Стога су одлуке морале бити укинуте како у делу досуђене накнаде за површину која није приведена намени - због нерасправљених чињеница, али и у делу којим је констатовано да је тужилац дужан трпети да се у евиденцији непокретности код РГЗ СКН Нови Сад I упише јавна својина Града Новог Сада, јер зависи од обима коначног стицања својине туженог, па је применом одредбе члана 416. став 1. ЗПП одлучено као у ставу другом.

У поновљеном поступку првостепени суд је у обавези да разјасни чињенице које се односе на обим трпљења, те ће у зависности од утврђеног закључити да ли је због постојања актуелних планских решења право својине тужиоца у тој мери ограничено да води обавези јавне власти да исплати тржишну вредност непокретности и за површину која није фактички приведена планираној намени, те упише јавну својину у јавну евиденцију непокретности.

Коначном одлуком, у смислу одредбе чл. 165 став 3. Закона о парничном поступку одлучиће се о трошковима целокупног поступка.

**Председник већа - судија
Татјана Матковић Стефановић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**